
Księga "Z problemów literatury polskiej XX w."

Biuletyn Polonistyczny 8/24, 46-49

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pola Wert (U.L.):

Podstawowa aparatura pojęciowa teorii epiki literackiej w teorii filmu fabularnego.

12. KSIĘGA "Z PROBLEMÓW LITERATURY POLSKIEJ XX WIEKU"

Księga "Z problemów literatury polskiej XX wieku" powstała jako dar dla jednego z najwybitniejszych naszych historyków literatury i krytyków literackich - profesora Kazimierza Wyki - w trzydziestolecie Jego pracy pisarskiej i naukowej, obchodzone w roku 1962. Redaktorzy zmierzali jednak do tego, aby Księga ta nie była - jak dzieje się to zazwyczaj - dość przypadkowym zbiorem artykułów i przyczynków, lecz by urzeczywistniała pewien wspólny zamysł problemowy.

Wybrano wiek dwudziesty jako epokę, obok romantyzmu najbliższą zainteresowaniom Kazimierza Wyki, a zarazem znacznie słabiej opracowaną przez historyków literatury. W owej epoce skupiono uwagę na tych problemach i indywidualnościach twórczych, które - po pierwsze - zdają się mieć w niej znaczenie najdonioślejsze, a po drugie - nie doczekały się jeszcze współczesnych ujęć syntetycznych. Kształtowanie się ekspresjonizmu w pisarstwie modernistycznym, twórczość powieściowa Berenta, rola "Pałuby" Irzykowskiego w przemianach konwencji prozatorskich, dramaturgia Karola Huberta Rostworowskiego, perypetie pisarstwa Zofii Nałkowskiej, działalność grupy "Przedmieście", propozycje kierunków awangardowych w poezji i prozie dwudziestolecia, nurt katastroficzny w literaturze międzywojennej, dyskusje literackie w Polsce Ludowej ("Kuźnica"), powieść polityczna po wojnie i zagadnienie nowej oceny literatury tak zwanych "obrachunków inteligenckich", pisarstwo Jarosława Iwaszkiewicza, Leona Kruczkowskiego, Tadeusza Brezy, syntetyczne ujęcia przemian dzisiejszej, najbardziej współczesnej dramaturgii, poezji i prozy - oto tylko parę przykładów tematów i problemów naukowych omówionych w Księdze.

Realizacja takiej koncepcji napotkała jednak na rozliczne trudności i nie jest w pełni konsekwentna. Nie zawsze autorzy dostosowali się do scharakteryzowanych tu założeń, nie wszyst-

kie zagadnienia opracowane zostały aż po to stadium, w którym możliwe jest już opublikowanie rezultatów podjętych badań. Stąd również wynika pewne opóźnienie w publikacji Księgi; stąd także w niektórych wypadkach sięgnięto po przedruki; uznano bowiem za słuszniesze korzystać niekiedy z gotowych - choć nieraz szkicowych - ujęć krytycznych, niż pozostawiać zbyt liczne luki w zarysowanej tu próbie panoramy.

Rzecz prosta, wszystkich tych "białych plam" nie dało się usunąć. Mimo to redaktorzy żywią przekonanie, że publikacja ta w pewnej choć części oświetli procesy rozwojowe i wybitne zjawiska literatury polskiej XX wieku oraz przyczyni się do powstania jej przyszłej syntezy naukowej.

Księga składa się z 3 tomów, pod redakcją ogólną H. Markiewicza, S. Żółkiewskiego i H. Wolpego. Tom I: Młoda Polska, pod redakcją Jerzego Kwiatkowskiego i Zbigniewa Żabickiego, t. II - Literatura międzywojenna i t. III - Literatura Polski Ludowej, pod red. Aliny Brodzkiej i Zbigniewa Żabickiego.

Całość księgi ukaże się u schyłku 1965 r. lub na początku 1966 r. Poniżej podaje się spis rzeczy poszczególnych tomów.

Tom I

- Henryk Markiewicz: Młoda Polska i izmy
Maria Żmigrodzka: Modernizm w oczach pozytywistki
Ewa Korzeniewska: Miriam a dekadentyzm i symbolizm
Tomasz Weiss: Od prometeizmu do mesjanizmu narodowego
Jan Prokop: O pierwszych polskich ekspresjonistach
Maria Podraza-Kwiatkowska: Tragiczna wolność
Jan Józef Lipski: Biografia a interpretacja
Irena Maciejewska: O poezji Leopolda Staffa
Halina Ivaničkova: Kształtowanie się poglądów Stefana Żeromskiego na inteligencję w epoce "Dzienników" 1882-1891
Stanisław Eile: Legenda Żeromskiego
Włodzimierz Maciąg: Idee epoki w twórczości Wacława Berenta
Marta Wyka-Hussakowska: O "Próchnie" Wacława Berenta
Andrzej Werner: Człowiek, Literatura i Konwencje
Lesław Eustachiewicz: Topologia dramatu Młodej Polski na tle porównawczym

- Aniela Lempicka: O teatrze i literaturze w twórczości Wyspiańskiego
Jan Nowakowski: Pod znakiem mitu i historii
Janusz Gościński: K.H. Rostworowski: Portret autora dramatycznego
Samuel Sandler: Ścieżka modernistycznych wtajemniczeń
Artur Sandauer: Pośmiertny tryumf Młodej Polski
Wojciech Roszewski: Brzozowski jako krytyk współczesnej myśli filozoficznej

Indeks osób

Tom II

- Alina Brodzka: Kierunki przeobrażeń dwudziestowiecznej prozy powieściowej
Michał Głowiński: Grupa literacka a model poezji
Artur Sandauer: O człowieku, który był diabłem
Jerzy Kwiatkowski: Dionizje - Ekspresjonizm i mitologia
Stanisław Jaworski: Tadeusz Peiper jako teoretyk pierwszej awangardy
Piotr Kuncewicz: Przymierze z ziemią jako kategoria poetycka drugiej awangardy
Tadeusz Bujnicki: W poszukiwaniu poetyckiej formuły radykalizmu
Jan Kłossowicz: Samotność i uniwersalizm Witkacego
Bożena Danek-Wojnowska: Z zagadnień witkiewiczowskiego katastrofizmu
Andrzej Mencwel: Antygroteska Gombrowicza
Czesław Samojlik: Groteska - pisarstwo wszechstronnie babilne
Krystyna Starczewska: Technika dramatów Szaniawskiego
Włodzimierz Maciąg: Epickość Marii Dąbrowskiej
Hanna Kirchner: O "Granicy" Zofii Nałkowskiej
Michał Sprusiński: Powieść w klamrach historii
Hanna Maria Małgowska: Nowa formuła powieści społecznej. Z działalności grupy literackiej, "Przedmieście"

- Tadeusz Bujnicki i Marian Stępień: Dyskusje o poezji i prozie
w lewicowej prasie kulturalnej dwudziestolecia
- Krystyna Sierocka: Z problemów literatury polskiej w ZSRR
w latach 1918-1939
- Feliksa Lichodziejewska: O rękopisach Władysława Broniewskiego
- Zbigniew Siatkowski: To samo nad Wisłą
- Indeks osób

Tom III

- Stefan Żółkiewski: Polska proza, poezja i dramat po wojnie
- Andrzej Wirth: Odkrycie tragizmu
- Alicja Lisiecka: Borowski - nonkonformista
- Jerzy Ziomek: Powieść polityczna - powieść o polityce
- Helena Zaworska: Po upadku mitów inteligenckich
- Zbigniew Żabicki: Spór o realizm w publicystyce "Kuźnicy"
- Janina Preger: O Lucjanie Rudnickim
- Piotr Kuncewicz: Poetyka powieści produkcyjnej
- Stefan Lichański: Temat wiejski w najnowszej prozie polskiej
- Jerzy Ziomek: Z problemów współczesnej powieści katolickiej
- Włodzimierz Maciąg: Proga pisarska Tadeusza Brezy
- Henryk Bereza: "Sława i chwała" Jarosława Iwaszkiewicza
- Ryszard Matuszewski: Moraliści, słowianie i mitotwórcy
- Janusz Sławiński: Próba porządkowania doświadczeń
- Jacek Trznadel: Wobec Różewicza
- Maria Dłuska: Od strony Smędy i od innych stron
- Stefan Treugutt: Autentyzm poszukiwania
- Zygmunt Greń: Dramaturgia Leona Kruczkowskiego
- Maria Janion: Rozwój marksistowskiej koncepcji romantyzmu w Polsce
- Jerzy Kwiatkowski: O krytyce literackiej Kazimierza Wyki
- Indeks osób